

TVIRTINU
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninės direktorius

(parašas)
Arvydas Skorupskas
2022-11-10

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADA

2022 m. lapkričio 8 d.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsniu, Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 2-246 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-721 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2022 m. liepos 27 d. raštą Nr. 10-3404 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atlikimo“ VšĮ Respublikinėje Panevėžio ligoninėje (toliau – Ligoninė) buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymas.

KPT nustatymas vadovaujantis Ligoninės direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu Nr. V-211 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atlikimo“ atliktas Ligoninės viešųjų pirkimų srityje. Šioje srityje per pastaruosius trejus metus KPT nustatymas nebuvo atliktas. Paskutinį kartą KPT viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo srityje atliktas 2017 m. rugsėjo 6 d. STT nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Ligoninės viešųjų pirkimų srityje.

KPT nustatymo tikslas - antikorupciniu požiūriu įvertinti Ligoninės viešųjų pirkimų procesus, siekiant nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ir pateikti rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus, skirtus nustatytai korupcijos rizikai sumažinti ir (ar) korupcijos rizikos veiksniams pašalinti, Ligoninės viešųjų pirkimų procesams, taip pat Ligoninės veiklai skaidrinti.

KPT nustatymo uždaviniai:

1. Nustatyti, ar vidaus teisės aktai pakankamai aiškiai ir detalai reglamentuoja Ligoninės viešųjų pirkimų procesus;
2. Antikorupciniu požiūriu išanalizuoti ir nustatyti rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas korupcijai pasireikšti.

KPT nustatymą atliko asmuo, atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Ligoninėje, Teisės ir personalo skyriaus teisininkė Jurgita Plekavičiūtė. Kontaktiniai duomenys: tel. 8 45 507133, el. p. jurgita.plekaviciute@panevezioligonine.lt.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas: 2022 m. rugpjūčio 10 d. – lapkričio 3 d.

Analizuotas laikotarpis: 2021-2022 metai.

Atliekant KPT nustatymą taikyti šie informacijos (duomenų) rinkimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė;
2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo vertinimas;
3. Interviu metodas (telefonu ir bendraujant gyvai pateikti klausimai);
4. Prieinamos informacijos stebėjimas analizavimas (informacija iš gautų pranešimų, interneto svetainės, informacija žiniasklaidoje ir pan.).

Viešųjų pirkimų skyriaus veikla (situacijos apžvalga)

Ligoninės viešųjų pirkimų skyriaus veiklą reglamentuoja Viešųjų pirkimų skyriaus nuostatai, patvirtinti 2017 m. gegužės 29 d. direktoriaus įsakymu Nr. K4-338, kuriuose nustatyti pagrindiniai veiklos uždaviniai, funkcijos bei darbo organizavimo tvarka. Skyriaus darbuotojų pareigos, teisės ir atsakomybė detalizuota pareigybių aprašymuose.

Analizuojamu laikotarpiu (taip pat ir ankstesniu laikotarpiu) Viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojų ir darbuotojų, dalyvaujančių viešuosiuose pirkimuose, pažeidusių teisės aktus, nustatyta nebuvo.

2021 m. bendra viešiesiems pirkimams išleidžiama suma siekė - 16.960.473,83 Eur.

Nuo 2011 metų Ligoninėje pradėti vykdyti pirkimai per Centrinę perkančiąją organizaciją (CPO). 2021 metais sudarytų sutarčių vertė siekė - 3.461.151,21 Eur., sudarytų sutarčių skaičius – 136. Lyginant su 2020 metais, pirkimų skaičius padidėjo 38 sutartimis, bendra pirkimo sutarčių suma padidėjo 32,15 proc. Per CPO 2021 metais buvo perkami vaistai, medicininės pirštinės, apsauginės priemonės, gamtinės dujos, kompiuteriai, spausdintuvai, spausdintuvų kasetės, kanceliarinės prekės, švaros prekės, higieninis popierius, valymo, projektavimo paslaugos, kitos prekės ir paslaugos. 2021 m. pirkimai per CPO sudarė 20,41 proc. Ligoninėje vykdytų pirkimų (pagal sudarytų sutarčių vertę).

2021 m. atliktos 25 rinkos konsultacijos, 2022 m. (iki lapkričio 1 d.) – 19 rinkos konsultacijų.

Vykdamas pirkimus galima korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi sritis atitinka kriterijų, kad daugiausia priimami sprendimai nereikalaujantys kito viešojo sektoriaus subjekto patvirtinimo (Aprašo 12.5 punktą). Per analizuojamąjį laikotarpį (taip pat ir ankstesniu laikotarpiu) Ligoninės viešuosiuose pirkimuose nebuvo užfiksuota Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų.

Ligoninėje viešųjų pirkimų organizavimo tvarką reglamentuoja Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas direktoriaus 2021 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. V-330 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“. Iki šio aprašo patvirtinimo galiojo 2019 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. V-298 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas. Ligoninės viešųjų pirkimų reglamentavimas atnaujintas atsižvelgiant į 2021 m. gegužės 10 d. Ligoninės veiklos audito rekomendacijas bei pasikeitusi teisės aktų reglamentavimui. Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas parengtas atsižvelgiant į Viešųjų pirkimų tarnybos Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gaires, kuris nustato viešųjų pirkimų poreikių formavimą, pirkimų planavimą, iniciavimą ir pasirengimą jiems, pirkimų vykdymą, viešojo pirkimo-pardavimo sutarties sudarymą, vykdymą ir jos rezultatų įvertinimą.

Viešuosius pirkimus Ligoninėje vykdo direktoriaus įsakymais paskirti pirkimų organizatoriai arba sudarytos viešojo pirkimo komisijos, kurios vadovaujasi Viešojo komisijos darbo reglamentu, patvirtintu direktoriaus 2017 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. K4-458 „Dėl viešojo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“, nustatančiu komisijos funkcijas, teises ir pareigas, darbo organizavimo tvarką bei atsakomybę.

Analizės metu nagrinėti LR įstatymai, norminiai teisės aktai, taip pat Ligoninės vidaus teisės aktai, su atliekamomis funkcijomis susiję direktoriaus įsakymai, kiti dokumentai, viešai prieinama ir Ligoninės darbuotojų pateikta informacija. Vyko pokalbiai su viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojais, su pirkimais susijusiais darbuotojais, atsakingais už viešųjų pirkimų organizavimą bei

sutarčių sudarymą. Atliekant KPT nustatymą atsižvelgta į viešai skelbiamas STT atliktos rizikos analizės asmens sveikatos priežiūros įstaigų viešųjų pirkimų vykdymo srityje, išvadas ir rekomendacijas.

Remiantis Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos aprašu, atliekant KPT nustatymą buvo atsakyta į šiuos klausimus:

1. *Ar Ligoninė priėmė visus teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų pirkimų sritį ir (ar) procedūrą, kuriuos turėjo priimti, įgyvendindamos aukštesnės galios teisės aktus?* Taip, Ligoninėje priimti visi teisės aktai reglamentuojantys viešųjų pirkimų procedūras. Priimti vidaus teisės aktai nuolat peržiūrimi ir, esant poreikiui, koreguojami.

2. *Ar Ligoninėje priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys Viešųjų pirkimų sritį ir (ar) procedūrą, dera su aukštesnės teisinės galios teisės aktais?* Taip, Ligoninės viešųjų pirkimų procedūrą reglamentuojantys vidaus teisės aktai dera su aukštesnės teisinės galios teisės aktais. Nenustatyta įstatymų ir jų lydymųjų teisės aktų kolizijų.

3. *Ar Ligoninės priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys viešųjų pirkimų sritį, nenustato perteklinių reikalavimų lyginant su aukštesnės galios teisės aktais, ar nėra plečiamai aiškinamos įstatymo nuostatos?* Ligoninės priimti vidaus teisės aktai nenustato perteklinių reikalavimų lyginant su aukštesnės galios teisės aktais, nėra plečiamai aiškinamos įstatymo nuostatos.

4. *Ar Ligoninės įgaliojimai ar kompetencija detalizuoti jų priimtuose vidaus teisės aktuose. Ar įgaliojimų ir tarpusavio santykių (funkcijų) nustatymas (paskirstymas) vidaus teisės aktuose yra aiškus ir tinkamai suprantamas, ar laikomasi norminiuose teisės aktuose nustatyty reikalavimų, apribojimų funkcijoms ir (ar) kompetencijoms nustatyti ir paskirstyti, pavyzdžiui, sprendimų priėmimo ir kontrolės ar priežiūros veiksmų atskyrimo ir pan.?* Taip, Ligoninės įgaliojimai ar kompetencija detalizuoti Ligoninės priimtuose vidaus teisės aktuose, įgaliojimų ir tarpusavio santykių nustatymas yra aiškus ir tinkamai suprantamas.

5. *Ar pakankamai reglamentuotas viešųjų pirkimų procedūros atlikimas, ar yra poreikis ją reglamentuoti detaliau, siekiant mažinti darbuotojų diskreciją, skirtingą taikymo praktiką?* Viešųjų pirkimų procedūros atlikimas reglamentuotas, tačiau yra poreikis tam tikrus procesus reglamentuoti detaliau. Motyvai ir pasiūlymai dėl detalesnio reglamentavimo išdėstyti žemiau.

6. *Ar Ligoninės darbuotojai laikosi reikalavimų ir (ar) apribojimų, susijusių su jų teisėmis, pareigomis ir atsakomybe viešųjų pirkimų srityje. Ar Ligoninės darbuotojams nesuteikti per platūs įgaliojimai veikti savo nuožiūra?* Ligoninės darbuotojai atlikdami viešųjų pirkimų procedūras laikosi reikalavimų ir apribojimų. Suteikti konkretūs įgaliojimai, atitinkantys aukštesniuosis teisės aktus.

7. *Ar Ligoninės atliekamos procedūros pradedamos tik esant teisiniam pagrindams, nustatytiems norminiuose teisės aktuose?* Ligoninės viešųjų pirkimų procedūros aprašytos Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše ir pradedamos tik esant teisiniam pagrindui.

8. *Ar Ligoninė pradėdama viešųjų pirkimų procedūrą, faktines aplinkybes, susijusias su tiekėjų statusu, jų pateiktų dokumentų apimtimi ir turiniu, vertina vienodai, nediskriminuoja ir (ar) neproteguoja kai kurių tiekėjų?* Taip, Ligoninėje viešųjų pirkimų procedūros atliekamos laikantis pagrindinių viešųjų pirkimų principų. Analizuojamuoju laikotarpiu tokių teisės aktų pažeidimų nenustatyta.

9. *Ar sprendimai Ligoninėje vykdant procedūras priimami laikantis norminiuose teisės aktuose įtvirtintų principų, kriterijų. Ar šie kriterijai yra taikomi objektyviai, nediskriminuojant tiekėjų?* Taip, Ligoninėje vykdant procedūras sprendimai priimami laikantis norminiuose teisės aktuose įtvirtintų sprendimų priėmimo principų, kriterijų, kurie yra taikomi objektyviai, nediskriminuojant atskirų tiekėjų. Analizuojamuoju laikotarpiu tokių teisės aktų pažeidimų nenustatyta.

10. *Ar Ligoninės priimami sprendimai (jų projektai) rengiami ir derinami laikantis norminiuose teisės aktuose ir įstaigos vidaus teisės aktuose nustatyty terminų?* Taip, Ligoninės

priimami sprendimai (jų projektai) rengiami ir derinami laikantis norminiuose teisės aktuose ir įstaigos vidaus dokumentuose aktuose nustatytų terminų.

11. *Ar Ligoninės priimami sprendimai (jų projektai) tinkamai įforminami ir dokumentuojami, ar atitinka jiems keliamus turinio ir formos reikalavimus, pavyzdžiui: ar yra nurodyti sprendimo priėmimo teisiniai pagrindai, ar sprendimai yra pagrįsti, tinkamai motyvuoti ir pan.?* Taip, Ligoninės priimami sprendimai (jų projektai) tinkamai įforminami ir dokumentuojami, ir atitinka jiems keliamus turinio ir formos reikalavimus, yra nurodyti sprendimo priėmimo teisiniai pagrindai. Tačiau būtų tikslinga nustatyti standartines viešųjų pirkimų komisijų praktikoje naudojamų dokumentų formas.

12. *Ar Ligoninėje sprendimus (jų projektus) priima tinkamus įgaliojimus ir kompetenciją turintys darbuotojai?* Taip, visi asmenys, dalyvaujantys Ligoninės viešųjų pirkimų procese ir priimančys sprendimus, turi tam įgaliojimus.

13. *Ar Ligoninėje priimti sprendimai yra objektyvūs ir vienodi (esant tapačioms ar panašioms faktinėms aplinkybėms) visiems procedūros dalyviams?* Taip, Ligoninėje priimti sprendimai yra objektyvūs ir vienodi.

14. *Ar informacija apie Ligoninės priimtus sprendimus, kitus veiksmus yra viešai prieinama (skelbiama) (jei to reikalauja norminiai teisės aktai)?* Taip, privaloma skelbti informacija ir nuorodos į lokalinius teisės norminius aktus yra prieinama viešai <https://www.panevezioligonine.lt/viesieji-pirkimai/>

15. *Ar tinkamai laikomasi norminių teisės aktų, Ligoninės priimtų sprendimų apskundimo tvarkos. Ar priimant skundą ir (ar) pakeičiant, panaikinant sprendimą nėra diskriminuojami ir (ar) proteguojami kai kurie procedūros dalyviai?* Taip, nagrinėjant tiekėju pretenzijas nėra diskriminuojami ir (ar) proteguojami kai kurie tiekėjai.

16. *Ar Ligoninėje taikomos vidaus kontrolės ir korupcijos prevencijos priemonės. Jeigu taip, tai ar jos yra pakankamos, kad būtų galima efektyviai identifikuoti ir užkardyti veiklos neatitiktis?* Taip, Ligoninėje nustatytos vidaus kontrolės ir korupcijos prevencijos priemonės, kurios yra pakankamos.

17. *Ar Ligoninės procedūrų vykdymo vidaus tvarkos aprašų laikymosi kontrolės sistema yra aiški, veiksminga ir efektyvi?* Taip, Ligoninėje direktoriaus įsakymu sudaryta Viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir kontrolės komisija. Teisės aktai yra nuolat tobulinami, vykdoma teisinio reguliavimo stebėseną, siekiant užkirsti kelią galimam korupcijos pasireiškimui.

18. *Ar laikomasi vidaus kontrolės metu pastebėtų trūkumų, netinkamai atliktų pareigų, nevykdomų funkcijų, nepasiektų veiklos rodiklių, kitų klaidų ištaisymo procedūros reikalavimų ir (ar) tvarkos, ar užtikrinamas sisteminis kontrolės priemonių taikymas ir pan.* Taip, vidaus audito metu pastebėti trūkumai ir kitos klaidos yra taisomos, tobulinami teisės aktai.

Analizės metu įvertintas Ligoninės viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų turinys ir atskirų jo nuostatų praktinis taikymas:

1. Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše įvardinti visi viešojo pirkimo proceso etapai (pirkimo poreikio formavimas, pirkimų planavimas, pirkimo iniciavimas, pirkimo vykdymas, pirkimo sutarties sudarymas, pirkimo sutarties vykdymas) bei nurodytos atskirų pirkimo proceso dalyvių (pirkimų iniciatorius, už pirkimų planavimą, organizavimą ir organizavimo priežiūrą atsakingas asmuo, pirkimų organizatorius, viešojo pirkimo komisija, už pirkimų vykdymo priežiūrą atsakingas asmuo, už sutarčių saugojimą atsakingas asmuo) atliekamos funkcijos ir atsakomybė.

Ligoninės direktoriaus 2020 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. V-291 buvo paskirti pirkimų organizatoriai, aiškiai nurodyta kokius konkrečius pirkimus kiekvienas iš jų gali/turi atlikti, paskirti viešojo pirkimo komisijų pirmininkai konkrečioms prekių paslaugų ir darbų viešiesiems pirkimams atlikti.

Visi asmenys, dalyvaujantys Ligoninės viešųjų pirkimų procese, turi tam įgaliojimus. Tai yra, Ligoninės direktorius įsakymu paskiria arba viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje aiškiai nurodo pirkimo iniciatorių, pirkimų organizatorių, už pirkimų organizavimą ir organizavimo

priežiūrą atsakingo asmens bei už pirkimų vykdymą, už pirkimų vykdymo priežiūrą atsakingus asmenis.

2. Viešųjų pirkimų įstatymo 26 straipsnio 1 dalis numato perkančiųjų organizacijų teisę tikslinti planuojamų pirkimų planus. Analizės metu nustatyta, kad viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše reglamentuota viešųjų pirkimų plano parengimas ir keitimas, įtvirtinta galimybė einamųjų metų bėgyje keisti/papildyti pirkimų planus, apibrėžtos paties plano keitimo/papildymo sąlygos.

Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 19.6. papunktyje nustatyta, kad neplanuotiems prekių, paslaugų ir darbų pirkimams vykdyti Ligoninės darbuotojai teikia motyvuotas paraiškas. Patenkinus šias paraiškas, turi būti koreguojamas CVP IS viešai paskelbtas Viešųjų pirkimų planas, keičiant sumas ar pasirinktą pirkimo būdą. Viešųjų pirkimų planą koreguoja Viešųjų pirkimų skyriaus specialistas. Neplanuoti prekių, paslaugų ir darbų pirkimai (išskyrus neplanuotus skubius pirkimus) vykdomi bendros eilės tvarka.

Atsiradus poreikiui patikslinti ar pakeisti einamaisiais biudžetiniais metais planuojamų vykdyti Viešųjų pirkimų planą pradedama pirkimų plano keitimo procedūra ir atliekami visi pirkimų plano rengimo ir derinimo veiksmai.

Analizės metu nustatyta, kad Ligoninės viešųjų pirkimų reglamentavime įtvirtinta galimybė einamaisiais metais keisti/papildyti pirkimų planus, tačiau nepakankamai aiškiai apibrėžė paties plano keitimo/papildymo sąlygos ir (ar) aplinkybės. Vidiniuose teisės aktuose būtų tikslinga įtvirtinti nuostatas, įpareigojančias pirkimo plano keitimo iniciatorius argumentuoti metinio viešųjų pirkimo planų keitimo poreikį.

3. Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše ne visoms viešųjų pirkimų proceso procedūroms nustatytos jose naudojamų dokumentų standartinės formos, t. y.: - nėra nustatomos dokumentų, naudojamų Ligoninės viešųjų pirkimų komisijų praktinėje veikloje (pvz., protokolų tiekėjų pasiūlymų vertinimui, pretenzijų nagrinėjimui, procedūrų sustabdymo pretenzijos nagrinėjimui ir pan.) standartinės formos. Tokiu būdu paprastai ir aiškiai pagrindžiama viešųjų pirkimų komisijų atliekamų pirkimo procedūrų eiga bei objektyviau įvertinami jų priimti sprendimai. Todėl būtų tikslinga nustatyti standartinės viešųjų pirkimų komisijų praktikoje naudojamų dokumentų formas.

4. Nuo 2020 m. liepos 1 d. pagal Skelbimų teikimo Viešųjų pirkimų tarnybai tvarkos ir reikalavimų skelbiamai supaprastintų pirkimų informacijai aprašą, patvirtintą Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. 1S-92 „Dėl Skelbimų teikimo Viešųjų pirkimų tarnybai tvarkos ir reikalavimų skelbiamai supaprastintų pirkimų informacijai aprašo ir supaprastintų pirkimų skelbimų tipinių formų patvirtinimo“, pirkimų vykdytojai įgijo pareigą - prieš pateikiant skelbimą apie pirkimą Viešųjų pirkimų tarnybai, CVP IS skiltyje „Vidiniai dokumentai“ (joje pateikiama informacija nėra viešai prieinama) įkelti dokumentą, kuriame būtų nurodyta kaina arba sąnaudos, kurios bus naudojamos vertinant, ar pasiūlyme nurodyta kaina ar sąnaudos nėra per didelės, pirkimo vykdytojui nepriimtinos (šios nuostatos netaikomos, jeigu informaciją apie kainą ar sąnaudas pirkimo vykdytojas pateikia viešai skelbiamuose pirkimo dokumentuose), tačiau Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo tvarkoje nėra reglamentuotos minėtos informacijos paskelbimo procedūros ir nėra pasitvirtintos tam naudojamo dokumento standartinės formos.

Būtų tikslinga nustatyti standartinės viešųjų pirkimų komisijų praktikoje naudojamų ir į CVP IS keliamų vidinių pirkimo dokumentų apie pirkimui skiriamas lėšas arba sąnaudas formas.

5. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 8 punktą nustato, kad šio įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo taikomos perkančiosios organizacijos pirkimų procesuose dalyvaujantiems asmenims. Nepateikę deklaracijos šie asmenys neturi teisės dalyvauti pirkimų procedūrose ir turi būti atšaukti iš atitinkamų pareigų.

Pareiga deklaruoti privačius interesus įtvirtinta Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše numatant, kad pirkimų iniciatoriai, pirkimų organizatoriai, viešųjų pirkimų komisijos nariai ir viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, prieš pradėdami vykdyti jiems nustatytas funkcijas, o taip pat ir direktorius turi užpildyti arba atnaujinti privačių interesų deklaracijas, kaip tai nurodyta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo

valstybinėje tarnyboje įstatyme. Ši pareiga įtvirtinta ir Ligoninės direktoriaus įsakymuose sudarant viešųjų pirkimų komisiją arba skiriant pirkimų organizatorių, įpareigojant viešojo pirkimo dalyvius iki pirkimo procedūrų pradžios deklaruoti privačius interesus užpildant deklaracijos formą atitinkamomis pareigomis Privačių interesų registre (PINREG), jeigu jos dar nebuvo pateiktos.

Analizės atlikimo metu nustatyta, kad Ligoninės pirkimų procesuose dalyvaujantiems asmenys yra pateikę arba atnaujinę privačių interesų deklaracijas PINREG sistemoje.

Vadovaujantis Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 10.4. papunkčiu prieš pradėdami vykdyti jiems nustatytas funkcijas, Ligoninės darbuotojai ar pagalbinės pirkimų veiklos paslaugų teikėjo darbuotojai, pirkimų iniciatoriai, pirkimų organizatoriai, viešųjų pirkimų komisijos nariai, ekspertai, stebėtojai, dalyvaujantys pirkimo procedūrose ar galintys daryti įtaką jos rezultatams, turi pasirašyti nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą.

Apraše įtvirtinta už pirkimų planavimą, organizavimą ir organizavimo priežiūrą atsakingo asmens pareigos: ne rečiau kaip kartą per metus peržiūri nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų registro duomenis, ar visi viešųjų pirkimų komisijos nariai, ekspertai, pirkimų iniciatorius, pirkimų organizatorius, už pirkimų planavimą atsakingas asmuo yra pasirašę nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą; užtikrina, kad naujai paskirtas pirkimų iniciatorius, pirkimų organizatorius, visi naujai sudarytos viešųjų pirkimų komisijos nariai ir ekspertai, prieš pradėdami darbą, pasirašytų nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą, šiuos dokumentus registruoja skaitmeniniame registre; užtikrina, kad viešojo pirkimo komisijos nariai ir asmenys, ligoninės direktoriaus paskirti atlikti supaprastintus pirkimus bei procedūrose dalyvaujantys ekspertai iki procedūrų pradžios deklaruotų privačius interesus.

Ligoninės patvirtintoje Nešališkumo deklaracijos formoje numatyta pareiga nedelsiant raštu pranešti perkančiosios organizacijos vadovui ar jo įgaliotajam atstovui apie galimą viešųjų ir privačių interesų konfliktą, paaiškėjus, kad viešųjų pirkimų komisijos nario artimas asmuo gauna iš pirkimo procedūrose dalyvaujančio juridinio asmens bet kokios rūšies pajamų.

Interesų konflikto valdymo kontrolė taip pat įtvirtina Ligoninės direktoriaus 2021 m. vasario 10 d. įsakymu V-51 „Dėl privačių interesų deklaravimo ir kontrolės“, kuriuo Viešųjų pirkimų skyriaus vedėjui pavesta užtikrinti, kad viešojo pirkimo komisijos nariai ir asmenys, įstaigos vadovo paskirti atlikti supaprastintus pirkimus bei procedūrose dalyvaujantys ekspertai iki procedūrų pradžios deklaruotų privačius interesus. Direktoriaus 2022 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. V-98 „Dėl viešų ir privačių interesų derinimo įstatymo laikymosi ir kontrolės“ Viešųjų pirkimų skyriaus specialistui pavesta prieš pradėdant pirkimo procedūras arba pirkimo procedūrų metu patikrinti viešųjų pirkimų komisijos narių, asmenų, paskirtų atlikti supaprastintus pirkimus, ekspertų ir pirkimų iniciatorių privačių interesų deklaracijų pateikimą į VTEK Privačių interesų deklaracijų informacinę sistemą PINREG.

2021 – 2022 m. (ir ankstesniais laikotarpiais) Ligoninėje pirkimus vykdančių asmenų nusišalinimo atvejų dėl interesų konfliktų nebuvo.

6. Vertinant Ligoninės teisinį reglamentavimą, matyti, jog rinkos tyrimas kaip etapas viešųjų pirkimų procedūrose yra įtvirtintas, tačiau detalesnė rinkos tyrimo atlikimo tvarka nėra reglamentuota, nenustatyta kaip realiai šios procedūros turėtų būti atliekamos ir fiksuojamos.

Viešųjų pirkimo įstatymo 27 straipsnyje nėra aiškiai įtvirtinta, kad, rengiantis pirkimui, prieš tai būtina atlikti rinkos tyrimą, tačiau pagal Viešųjų pirkimų tarnybą, toks poreikis kildinamas iš Viešųjų pirkimo įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtintos pareigos lėšas naudoti racionaliai (Prieiga internete: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016426779-27-straipsnis-Pasirengimas-pirkimui>).

Atliekant rinkos tyrimą turėtų būti surinkta informacija ir įsivertinta, kas yra žinoma apie pirkimo objektą, pirkimo objektų tiekėjų rinką, jos pasiūlą bei poreikius, konkretaus pirkimo objekto būtinąsias savybes, pirkimo objekto įsigijimo specifiką ir kt. Pats rinkos tyrimas gali būti atliekamas perkančiajai organizacijai ieškant informacijos viešai prieinamuose šaltiniuose, analizuojant kitų perkančiųjų organizacijų patirtį atitinkamoje srityje, teikiant paklausimus subjektams ir pan. Būtų tikslinga papildyti Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus

kontrolės tvarkos aprašą, nustatant kaip realiai rinkos tyrimo procedūros turėtų būti atliekamos ir fiksuojamos.

7. Analizės metu nustatyta, kad Ligoninė 2021 m. paskelbė 25 rinkos konsultacijas, o 2022 m. (iki lapkričio 1 d.) – 19 rinkos konsultacijų. Rinkos konsultacijos nuo 2022-01-01 pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 27 str. 1 d. 1 p. yra privalomos vieno tiekėjo pirkimų atvejais jeigu per paskutinius 12 mėnesių atliekant paskutinį tokių pačių ar panašių prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, apie kurį buvo privaloma skelbti, išskyrus mažos vertės pirkimą, nebuvo gauta nė viena arba gauta tik viena tinkama paraiška ar pasiūlymas. Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės apraše rinkos konsultacijų atlikimas nereglamentuotas. Todėl atsižvelgiant į pasikeitusi teisės aktų reglamentavimą reikia nustatyti rinkos konsultacijų atlikimą, numatant sąlygas ir aplinkybes, kurioms esant šios priemonės turėtų būti taikomos ir kaip dokumentuojamos.

Išvados

1. Išanalizavus Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo, vykdymo ir kontrolės teisinį reglamentavimą ir praktinį jo nuostatų įgyvendinimą, darytina išvada, šioje srityje korupcijos rizikos veiksniai yra valdomi ir korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali.

2. Analizuojama veikla yra reglamentuota, vidaus teisės aktai atitinka aukštesnės galios teisės aktams, nenustato perteklinių reikalavimų lyginant su aukštesnės galios teisės aktais, įtvirtinti principai, kriterijai nediskriminuojant atskirų subjektų.

3. Vidaus teisės aktai nuolat peržiūrimi bei atnaujinami, darbuotojų funkcijos, atsakomybė ir sprendimų priėmimo tvarka yra apibrėžti, esami trūkumai identifikuojami ir imamasi priemonių juos pašalinti.

4. Viešųjų pirkimų procese dalyvauja įgaliojimus turintys asmenys.

5. Numatytos papildomas vidaus kontrolės priemonės užtikrina viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų elgesio atitiktį Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatom.

6. Viešųjų pirkimų procedūros atlikimas reglamentuotas, tačiau yra poreikis tam tikrus procesus reglamentuoti detaliau.

7. Viešųjų pirkimų srityje priimami sprendimai tinkamai įforminami ir dokumentuojami, ir atitinka jiems keliamus turinio ir formos reikalavimus, yra nurodyti sprendimo priėmimo teisiniai pagrindai. Tačiau būtų tikslinga nustatyti standartines viešųjų pirkimų komisijų praktikoje naudojamų dokumentų formas.

Pasiūlymai

1. Vidiniuose teisės aktuose įtvirtinti nuostatas, įpareigojančias pirkimo plano keitimo iniciatorius argumentuoti metinio viešųjų pirkimo planų keitimo poreikį.

2. Nustatyti standartines viešųjų pirkimų komisijų praktikoje naudojamų dokumentų formas.

3. Nustatyti standartines viešųjų pirkimų komisijų praktikoje naudojamų ir į CVP IS keliamų vidinių pirkimo dokumentų apie pirkimui skiriamas lėšas arba sąnaudas formas.

4. Papildyti Ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašą, nustatant kaip realiai rinkos tyrimo procedūros turėtų būti atliekamos ir fiksuojamos.

5. Reglamentuoti rinkos konsultacijų atlikimą, numatant sąlygas ir aplinkybes, kurioms esant šios priemonės turėtų būti taikomos ir kaip dokumentuojamos.

6. Rengiant, atnaujinant vidaus teisės aktus atsižvelgti į Viešųjų pirkimų tarnybos viešai skelbiamas rekomendacijas.

Išvadą parengė:

Teisininkė

Jurgita Plekavičiūtė